

---

**Stav realizace doporučení Mezinárodní komise pro ochranu Labe (MKOL)  
pro oblast havarijní prevence, bezpečnosti technických zařízení a zdolávání havárií  
(stav: 31. 8. 2007)**

---

## 1. Úvod

---

Vedoucí delegací MKOL na své poradě v červenci 2006 požádali pracovní skupinu H, aby provedla vyhodnocení realizace všech doporučení MKOL z hlediska prevence havárií s dopady na vodní toky a výslednou zprávu předložila na 20. zasedání MKOL v říjnu 2007.

Jedná se o tato doporučení MKOL (viz dodatky):

- k problematice zachycování hasební vody (6. zasedání MKOL 10/1993)
- ke zlepšení stavu zdolávání havárií v čistotě vod na Labi (7. zasedání MKOL 11/1994)
- k základní osnově bezpečnostních zpráv vzhledem k ohrožení vod (9. zasedání MKOL 10/1996)
- k podnikovým poplachovým a havarijním plánům (10. zasedání MKOL 10/1997)
- k požadavkům na zařízení pro nakládání s látkami ohrožujícími jakost vody v oblastech ohrožených povodněmi nebo vzdušným (11. zasedání MKOL 10/1998)
- k pojistkám proti přeplnění (12. zasedání MKOL 10/1999)
- k organizačním opatřením a základním materiálně technickým požadavkům při zdolávání havárií s plovoucími látkami ohrožujícími jakost vody (13. zasedání MKOL 10/2000)
- k bezpečnosti potrubí (14. zasedání MKOL 10/2001)
- k zásadním požadavkům na technická zařízení s látkami ohrožujícími jakost vody (15. zasedání MKOL 10/2002)
- pro zařízení sloužící ke skladování závadných látek (17. zasedání MKOL 10/2004).

Pracovní skupina H prověřila, jak se výše uvedená doporučení MKOL promítají v legislativních předpisech České republiky a Spolkové republiky Německo.

## 2. Česká republika

---

Část zprávy pro Českou republiku byla vypracována ve spolupráci Ministerstva životního prostředí ČR (MŽP ČR) a České inspekce životního prostředí (ČIŽP).

V České republice lze k daným doporučením MKOL pro oblast havarijní prevence přiřadit z pohledu ochrany životního prostředí především zákon č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií (kompetence v této oblasti nese odbor environmentálních rizik MŽP ČR), za oblast ochrany vod potom zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon (kompetence k části zákona vztahující se k problematice závadných látek a havárií nese odbor ochrany vod MŽP ČR) a jejich prováděcí předpisy, tj. nařízení vlády, vyhlášky, metodické pokyny atp. – viz **tabulka 1**.

K 1. 5. 2006 nabyla účinnosti prováděcí vyhláška k § 39 „Závadné látky“ a k § 41 „Povinnosti při havárii“ vodního zákona. Jedná se o vyhlášku MŽP ČR č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků. Tato vyhláška, mimo další doporučení, zapracovává doporučení k odtoku vod použitých k hašení (§ 5 Náležitosti havarij-

ního plánu). Havarijní plány schvaluje rozhodnutím příslušný vodoprávní úřad. Pokud uživatel závadných látek patří mezi subjekty s povinnostmi podle zákona o prevenci závažných havárií platí, že havarijní plán zpracováváný podle vodního zákona (resp. této vyhlášky) je součástí havarijního plánu podle zákona o prevenci závažných havárií. Takzvané „plány opatření pro případ havárie“, které zpracovávají správci vodních toků (vyhláška Ministerstva zemědělství ČR, dále jen MZe ČR, č. 470/2001 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků, v platném znění) jsou obdobné havarijním plánům, které vypracovávají uživatelé závadných látek.

Problematiku dále upravují nebo se jí částečně dotýkají i následující předpisy: prováděcí vyhláška (ke stavebnímu zákonu) Ministerstva pro místní rozvoj ČR č. 137/1998 Sb., o obecných technických požadavcích na výstavbu, vyhláška MZe ČR č. 191/2002 Sb., o technických požadavcích na stavby pro zemědělství a vyhláška MZe ČR č. 274/1998 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv. Pravidla pro objekty pro skladování a manipulaci s ropnými látkami jsou rozpracovány v České státní normě ČSN 75 3415, pravidla pro zkoušky těsnosti nádrží v ČSN 75 0905.

Z hlediska zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, je relevantní zmínit zejména podnikové poplachové a havarijní plány a základní osnovu bezpečnostních zpráv vzhledem k ohrožení vod, které byly zpracovány v letech 1996 a 1997 (tedy ještě před vydáním prvního zákona o prevenci závažných havárií č. 353/1999 Sb., který nabyl účinnosti v r. 2000). Významným prováděcím předpisem zákona č. 59/2006 Sb., je vyhláška č. 256/2006 Sb., o podrobnostech systému prevence závažných havárií, která stanoví mimo jiné způsob zpracování a strukturu bezpečnostní zprávy a vnitřního havarijního plánu. Ve Věstníku MŽP ČR je publikována rovněž řada metodických pokynů (MP) pro postup při zpracování dokumentů podle tohoto zákona (např. MP pro zpracování dokumentů „Zásady, cíle a politika prevence závažné havárie“ a „Popis systému řízení bezpečnosti“, MP pro postup při zpracování dokumentu „Bezpečnostní zpráva“ nebo MP „Analýza a hodnocení rizik závažné havárie podle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií“ a „Posouzení vlivu lidského činitele na objekt nebo zařízení v souvislosti s relevantními zdroji rizik“), které jsou určeny správním úřadům, ale mají pomoci také právníkům a fyzickým podnikajícím osobám, jakož i kontrolním orgánům.

Postup při provádění kontrol upravuje nařízení vlády č. 254/2006 Sb., o kontrole nebezpečných látek, které zapracovává Směrnici Rady 96/82/ES a upravuje způsob hodnocení bezpečnostního programu a bezpečnostní zprávy, obsah ročního plánu kontrol, obsah informace o provedené kontrole a obsah výsledné zprávy o kontrole. Česká inspekce životního prostředí postupuje dle zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií, zejména dle § 31, § 33, § 34 a § 36.

Seznam potenciálně nebezpečných zařízení pro jakost vody v povodí Labe pro Českou republiku obsahuje 29 zařízení, z nichž 18 spadá pod působnost zákona č. 59/2006 Sb. 14 podniků je zařazeno do skupiny „B“ a 4 podniky jsou zařazeny do skupiny „A“.

Plán kontrol podle zákona č. 59/2006 Sb. zpracovává ČiŽP, je projednáván na poradě vedení MŽP ČR a schvalován ministrem životního prostředí.

Závěrem lze konstatovat, že do právního řádu ČR jsou implementovány požadavky zmíněné Směrnice EU, ze které formulace výše citovaných doporučení MKOL mimo jiné vycházejí s tím, že zůstává rozdíl v detailech rozpracování některých požadavků.

Doporučení MKOL vycházejí z některých, dnes již neplatných, právních norem, jejichž zásady jsou promítnuty především do zákona č. 59/2006 Sb., o prevenci závažných havárií (dříve zákon č. 353/1999 Sb.), do nařízení vlády č. 254/2006 Sb., o kontrole nebezpečných látek (dříve nařízení vlády č. 452/2004 Sb.), do zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a vyhlášky MŽP ČR č. 450/2005 Sb., o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu (zkráceně).

**Tab. 1:**

Doporučení MKOL	Ošetřeno v legislativě ČR
k problematice zachycování hasební vody	vyhláška č. 450/2005 Sb.
ke zlepšení stavu zdolávání havárií v čistotě vod na Labi	zákon č. 59/2006 Sb., zákon č. 254/2001 Sb., vyhláška č. 450/2005 Sb. a související metodické pokyny
k základní osnově bezpečnostních zpráv vzhledem k ohrožení vod	zákon č. 59/2006 Sb. a související metodické pokyny
k podnikovým poplachovým a havarijním plánům	zákon č. 59/2006 Sb., vyhláška č. 450/2005 Sb. a související metodické pokyny
k požadavkům na zařízení pro nakládání s látkami ohrožujícími jakost vody v oblastech ohrožených povodněmi nebo vzdušným	zákon č. 59/2006 Sb., zákon č. 254/2001 Sb. (nepřímo, zamezení vniku závadných látek do vod)
k pojistkám proti přeplnění	zákon č. 59/2006 Sb., zákon č. 254/2001 Sb. (zkoušky těsnosti)
k organizačním opatřením a základním materiálně technickým požadavkům při zdolávání havárií s plovoucími látkami ohrožujícími jakost vody	zákon č. 59/2006 Sb., vyhláška č. 450/2005 Sb. a související metodické pokyny
k bezpečnosti potrubí	zákon č. 59/2006 Sb. a související metodické pokyny
k zásadním požadavkům na technická zařízení s látkami ohrožujícími jakost vody	zákon č. 59/2006 Sb.
pro zařízení sloužící ke skladování závadných látek	zákon č. 59/2006 Sb., zákon č. 254/2001 Sb., vyhlášky č. 137/1998 Sb., 191/2002 Sb., 274/1998 Sb.

### 3. Spolková republika Německo

Základní požadavky na bezpečnost zařízení pro nakládání s nebezpečnými látkami, resp. s látkami ohrožujícími jakost vody vycházejí v zásadě ze dvou zákonů: prvním z nich je spolkový zákon o ochraně před imisemi (BImSchG), druhým pak spolkový zákon o řádném nakládání s vodami (WHG).

Zákon o ochraně před imisemi je spolkovým právním předpisem a není dále rozpracován v zemské legislativě. Speciální předpisy, mj. týkající se bezpečnosti technických zařízení, zamezení havárií, omezení vlivů havarijního znečištění a povinnosti ke zpracování poplachových a havarijních plánů jsou ošetřeny v §§ 3 aj. ve 12. prováděcím nařízení ke spolkovému zákonu o ochraně před imisemi (zkráceně: nařízení o havarijní ochraně – 12. BImSchV).

Spolkový zákon o nakládání s vodami je rámcovým zákonem, který je ve spolkových zemích dále rozpracován v souladu s danými regionálními podmínkami. V zemských vodních zákonech jsou obsaženy předpisy, týkající se požadavků na zařízení pro nakládání s látkami ohrožujícími jakost vody, které jsou dále rozpracovány v nařízeních spolkových zemí o technických zařízeních pro nakládání s látkami ohrožujícími jakost vody (zkráceně: nařízení o zařízeních - VAWS). Tato nařízení podrobně upravují mj. jak musí být vybudována a provozována zařízení pro nakládání s látkami ohrožujícími jakost vody, jaká opatření jsou nezbytná pro monitorování těchto zařízení a jaká opatření jsou nezbytná v případě, že dojde k úniku látek z takového zařízení, kdy by mohlo dojít ke znečištění vod.

### 3.1 Doporučení k problematice zachycování hasební vody

Zásadní požadavky jsou ošetřeny v nařízení o vzorových technických zařízeních (Muster-VAwS) Pracovního společenství spolkových zemí „Voda“ (LAWA) ze dne 22. – 23. března 2001 a nařízeních o technických zařízeních (VAwS) jednotlivých spolkových zemí. Konkrétní obsah požadavků směrnice o zachycování hasební vody je transponován do legislativy spolkových zemí.

### 3.2 Doporučení ke zlepšení současného stavu zdolávání havárií v čistotě vod na Labi

Stav realizace doporučených opatření:

1. Opatření v ČR – viz kap. 2
2. Opatření v ČR – viz kap. 2
3. Mezinárodní varovný a poplachový plán Labe zaveden ve spolkových zemích prostřednictvím úředních vyhlášek
4. Ošetřeno ve vodních zákonech spolkových zemí (např. Sasko v § 55 saského vodního zákona /SächsWG/, Sasko-Anhaltsko v § 170 vodního zákona Saska-Anhaltska /WG LSA/), konkretizace prostřednictvím nižších zákonných předpisů (např. vyhlášky).
5. Preventivní ochrana před haváriemi je v zásadě ošetřena v nařízení spolkové vlády o haváriích (12. BlmschV); zachycování hasební vody – viz bod 1.
6. Vybavení hasičských sborů speciální technikou ke zdolávání havárií s látkami ohrožujícími jakost vody je ošetřeno na úrovni spolkových zemí. Vybavenost hasičských sborů speciální technikou je však na různé úrovni. Kvalifikace a cvičení jsou konkrétně uvedeny v nižších legislativních předpisech (směrnice o provádění zásahových cvičení hasičských sborů). Cvičení se provádějí v rámci kompetencí nižších orgánů státní správy zodpovědných za zdolávání havárií ve spolupráci s nižšími vodohospodářskými orgány (okresů nebo samosprávných měst na úrovni okresů). Příklad: havarijní cvičení v Hřensku v roce 2004.
7. V rámci projektu EASE Spolkového úřadu pro životní prostředí (UBA) byly vytvořeny předpoklady pro využití měřicích stanic k identifikaci havarijního znečištění vod pomocí kombinovaného emisně - imisního přístupu. Testování na vybraných měřicích stanicích bylo ukončeno v roce 2006, vyhodnocení provede skupina expertů SW.
8. Provádí se v rámci kompetencí příslušných zemských orgánů státní správy (viz také 2.6).
9. Stanovení vhodných míst zásahu je kompetenční záležitostí spolkových zemí obdobně jako vytvoření zásahových jednotek a organizace cvičení. (viz též 2.6)
10. Vývoj Poplachového modelu Labe (ALAMO) byl ukončen v roce 2004, v roce 2007 proběhne jeho aktualizace.

### 3.3 Doporučení k základní osnově bezpečnostních zpráv vzhledem k ohrožení vod

Závazně jsou tato doporučení ošetřena na celostátní úrovni v ustanovení § 9 Nařízení spolkové vlády o postupu při haváriích č. 12 (12. BlmSchV). Požadavky na preventivní ochranu vod ve vztahu k technickým zařízením je konkrétně stanoveno v nařízeních o provozu technických zařízení (VAwS) na úrovni spolkových zemí.

### 3.4 Podnikové poplachové a havarijní plány

Obsah a struktura podnikových a poplachových havarijních plánů je závazně upravena v rámci 3. správního předpisu o haváriích Nařízení spolkové vlády o postupu při haváriích č. 12 (12. BimSchV). Vodoprávní požadavky jsou konkrétně upraveny v § 3 ve spojitosti s § 8 v nařízení o vzorových technických zařízeních (VAwS) Pracovního společenství spolkových zemí „Voda“ (LAWA) nebo v nařízeních o technických zařízeních jednotlivých spolkových zemí.

### 3.5 Požadavky na zařízení pro nakládání s látkami ohrožujícími jakost vody v oblastech ohrožených povodněmi nebo vzduším

V zásadě ošetřeno v nařízeních o technických zařízeních na úrovni spolkových zemí (VAWS) v předpisu „Technická zařízení v chráněných územích a v záplavových územích“ (zčásti různé parafované znění v nařízeních o technických zařízeních jednotlivých spolkových zemí). Další konkrétní ustanovení jsou uvedena v prováděcích předpisech spolkových zemí pro technická zařízení, popřípadě formou technických informací.

### 3.6 Pojistky proti přeplnění

V zásadě ošetřeno v § 20 v nařízení o vzorových technických zařízeních Pracovního společenství LAWA nebo v analogických správních předpisech spolkových zemí o technických zařízeních. Konkretizace uvedena v „Technických pravidlech pro látky ohrožující jakost vody 779“.

### 3.7 Organizační opatření a základní materiálně technické požadavky při zdolávání havárií s plovoucími látkami ohrožujícími jakost vody

Organizační opatření a základní materiálně technické požadavky při zdolávání ropných havárií jsou popsány v ediční řadě bývalé rady „Skladování a transport látek ohrožujících jakost vody (LTWS) Spolkového ministerstva životního prostředí, ochrany přírody a jaderné bezpečnosti (BMU). Tyto publikace vydává Spolkový úřad životního prostředí (UBA).

Tato ediční řada má doporučující charakter a lze jí využít pro sestavení regionálních nebo interních varovných a poplachových plánů. Například:

- Spis LTWS č. 27 „Požadavky na norné stěny / sorbenty“ (vyšlo v červnu 1999)
- Spis LTWS č. 30 „Preventivní plánování pro zdolávání ropných havárií na vnitrozemských vodách“ (vyšlo v prosinci 2000)
- Návod LTWS o sorbentech (vyšlo v červnu 1997)
- Návod LTWS o norných stěnách na vnitrozemských vodách

### 3.8 Bezpečnost potrubí

V zásadě ošetřeno v § 12 Nařízení o vzorových technických zařízeních Pracovního společenství LAWA, nebo v analogických paragrafech správních předpisů spolkových zemí o technických zařízeních. Konkretizace uvedena v „Technických pravidlech pro hořlavé kapaliny – potrubí –“ (Pokyny spolkové vlády (BArbBl.) 6/2002).

### 3.9 Zásadní požadavky na technická zařízení s látkami ohrožujícími jakost vody

V zásadě ošetřeno v § 3 Nařízení o vzorových technických zařízeních Pracovního společenství LAWA, nebo v analogických paragrafech správních předpisů spolkových zemí o technických zařízeních.

### 3.10 Doporučení pro zařízení sloužící ke skladování závadných látek

V zásadě ošetřeno v §§ 3, 4, 13, 14 a v příloze 1 Nařízení o vzorových technických zařízeních Pracovního společenství LAWA, nebo v analogických paragrafech správních předpisů spolkových zemí o technických zařízeních. Konkretizace uvedena v „Technických pravidlech pro látky ohrožující jakost vody 779 – Všeobecná technická pravidla“.

#### **4. Závěr**

---

Dle výsledků výše uvedené analýzy lze konstatovat, že do právního řádu České republiky a Spolkové republiky Německo byla implementována doporučení MKOL z hlediska prevence havárií s dopady na vodní toky zpracovaná MKOL v období 1993 - 2004 (viz. kap. 1) s tím, že zůstává rozdíl v detailech rozpracování některých požadavků.

Vzhledem k tomu, že především v ČR v letech 2005 - 2006 vstoupily v platnost nové nebo novelizované významné právní předpisy z oblasti prevence havárií s dopady na vodní toky, vycházejí některá doporučení MKOL z některých, dnes již neplatných právních norem. Přepřerování těchto doporučení ovšem není nutné, neboť důležitá byla aktuálnost těchto doporučení v době jejich vzniku a jejich implementací do národních legislativ byl splněn jejich hlavní význam. Kontrolu realizace příslušných opatření v praxi u potenciálně nebezpečných zařízení provádí v souladu s platnými právními předpisy příslušné národní orgány.

#### **Dodatky:**

Dodatek 1: Přehled doporučení Mezinárodní komise pro ochranu Labe (MKOL) pro oblast havarijní prevence, bezpečnosti technických zařízení a zdolávání havárií